

ՎԱՍԵՄԱՓԱՅԼ ԵՒ ԱԶԳԱՍԷՐ ԿԱՐԱՊԵՏ ԱՄԻՐԱՅԻ ՊԱԼԵԱՆ
ՈՂԱՅՈՅՆ ՍԻՐՈՑ ԵՒ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ .

Այն դժնդակ կորուստը զոր այս օրերս Աստուծոյ անքնին նախախնամութիւնը հաճեցաւ. Ձեր բարեպաշտօն սրտին կրել տալու, այնչափ առաւել վշտաբեր եղաւ մեզ ու այնչափ արտասուալի՝ որչափ անակնկալ էր ու ամենեւին անյուսալի ...

Այո, Մեծապատիւ Ամիրայ, մեր մարդկային մտացը եւ սրտերուն համար անյուսալի իմն էր՝ որ աստուածային բարեգործութիւնը ուզենայ զրկել զՁեզ եւ զմեզ յանկարծ այնպիսի մէկ սրբապատիւ ու առաքինակրօն Արդարեւ մը՝ որ երկրիս վրայ երկնից գրութեան գործիք մըն էր եղած այնչափ բիւրաւոր աղքատաց համար, ու իւր պարկեշտ, ազգասէր ու վեհանձն սրտով, մտաւորական ջանքով ձիրքերով, տուած բազմադիմի վայելքով ու ապագայ մեծամեծ բարեաց աներկբայ յուսերով՝ առ հասարակ մեծի եւ փոքու օրինակ բարի եւ յորդոր ի լաւութիւն եւ ի քրիստոնէական եղբայրսիրութիւն : Արդարեւ ինչպէս կարելի էր հաւատալ՝ որ Աստուած չլսէ այնչափ բիւրաւոր բերաններէ եղած սրտեռանդն պաղատանքներն եւ օրհնութիւնները այնպիսի անգին կեանք մը բազմամեայ երջանկութեամբ պսակելու :

Ո՛հ, ընդունայն խորհուրդք մեր եւ յոյս ակնկալութեան : Մեր կաղօթիմք ու կմաղբիմք յուսով եւ հաւատով, բայց երբ կտեսնեմք որ ոչ ըստ մեր փափաքանաց եւ ըզձից տնօրինէ Աստուած, կըքանիմք եւ կուլամք իբր քէ չլսէր մեզի ու մեր աղօթքն ընդունած չըլլար : Եւ այս առաւել այն ատեն՝ երբ աւելի յայտնի կերպով Աստուած մեր խնդիրքը կատարած կըլլայ :

Ահաւանիկ այնչափ եռանդուն աղօթներն ու օրհնութիւնները որ Ձեր ազնուափայլ Որդւոյն կենացը համար կմատուցանէին ազգայինք եւ օտարք առ հասարակ՝ բազմամեայ երջանկութիւն իրեն շնորհելու, յսեց Աստուած եւ կատարեց լիուի առատութեամբ, մեր աղօթիցը լրմանն հետ՝ Արդարեւ առաքինութիւնները միանգամայն պսակելով : Մեք բազմամեայ կեանս կմաղբիմք, ինքն Տէր գլխախնականն եւ զանսպառելին հաճեցաւ իւր սիրելւոյն եւ ընտրելոյն պարգեւել :

Մխիբարունեցէ ուրեմն, ո՛վ վսեմափայլ եւ աստուածասէր Ամիրայ, մխիբարունեցէք այն կորստեանը վրայ՝ որով Ձեր ամենասիրելի Որդին զեւաշխարհիս ցաւագին վիշտերը շտեմած իւր յարազուարճ երջանկութիւնը գտաւ : Ի՞նչ է այս աղքատը ու ապականացու կեանքը որ այնչափ ցաւ տայ մեզ, մանաւանդ՝ երբ ասկէ ելելովնիս է որ անանց ու մշտազուարճ կեանքը պիտի գտնեմք ու վայելեմք անկասկած եւ անկորուստ :

Եւ ահա այն անպատում ու անտխուր կեանքն է որ գտաւ ու կմայելէ՝ Ձեր նախանձելի Որդին, որուն ինչպէս կեանքը՝ այսպէս եւ սիրտն է. հոգին մատաղ մնաց միշտ ու անշաղափ աշխարհիս սուտ հրապոյրներէն. զարմանալի, սիրելի, ու փափաքելի երկրիս վրայ, եւ իւր վսեմաշուք Ազգատոհմին զարդն ու պարծանք, զարդ եւ անդրանիկ պտուղ՝ նաեւ Աստուծոյ արքայութեան փառացը մեզ . աւելի պատուեալ ու աւելի սիրելի հոն յանման թագաւորէն՝ քան որչափ սիրոյ էր արժանացեալ հոս երկրաւոր մանկանացու բազաւորին առջեւ :

Երանի Ձեզ, Քրիստոսասէր Ամիրայ, որ Ձեր ամենուն քաջածանօր աստուածապաշտութեանը այսպիսի արժանաւոր Պայազատ ստացայք : Երանի Ձեզ որ այնչափ խնամք ու հոգն որ ունեցայք՝ հարիւրապատիկ արդ կնձէք երկնից ոսկերոյս դաշտերուն մէջ : Եւ երանի Ձեզ եւ բիւր երանի որ այն ծնողական որդեսէր աշուրներն որ արդ լի են արտասուօք՝ լի են եւ երկնային հաւատոց մշտապայծառ յուսով, որով ոչ միայն Ձեր սիրելի Որդւոյն յախտենական փառքն ու անբառամ պսակը կտեսնէք կմխիբարուիք, հապա նաեւ քէ որչափ մեծ ու աստուածահաճոյ զոն էր զոր բրիք արդ ի նմա, եւ քէ որչափ մեծ վարձք ու փոխարէն պատրաստած է Աստուած Ձեր անմոռեջ համբերութեանն ու ազնուապաշտօն համակամութեանը :

Ձդոյն ահա եւ մեր վշտացեալ սրտերը կմաղբին Ձեր բարեպաշտութեանը՝ եւ լուսանդիկ Արդարոյն առաքինասէր եղբարցն ու համեստակրօն Ամուսին Տիկնոջը համար, որոց առանձին առանձին մեր մեծարանաց, սիրոյ եւ ցաւակցութեան ողջոյններն ընծայելով, մնամք

Ձեր վսեմափայլ Մեծութեանը երջանկութեանն համար Աղօթարարք

ՍԱՐԳԻՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԹԷՂԴՈՐԵԱՆ,
ԱՄԲՐՈՍԻՈՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԳԱՅԱՅԵԱՆ,
ԻՈՐԷՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԳԱՅԱՅԵԱՆ

Ի Փարիզ, ի Հայկազեան Վարժարանի, 9 Ապրիլ, 1858.

Յ. Գ. Ազգային վարժարանիս աշակերտքն ալ իրենց խոնարհ եւ որդիական յարգութիւնը Ձեր Մեծութեանը կմատուցանեն : Ո՛հ, լսէ Աստուած մեր այն անմեղ տղայոց աղօթքը զոր մեկ արտասուացը հետ խառնեցին Բարձրելոյն ղիմաց Ձեր ազնուափայլ լուսանդիկ Որդւոյն եւ բոլոր մեծաշուք ազգատոհմին համար, Հանգուցելոյն սակաւօրեալ՝ բայց բազմադիւն կեանքը Ձեր անգին կենաց արեւուն վրայ կրկնապատիկ աւելցընելու :

ՄԵՇԱՊԱՏԻՒ Ս. ԱՌԱՔԵԼ ԷՖԷՆՏԻ ՏԱՏԵԱՆ .

Տաւեան ազնուաշուք տոհմին զարդ՝ Մեծապատիւ Սիսակ Առաքել Էֆենտին, այն սակաւագիւտ անձանց մէկն է՝ որ իրենց անուամբ, հանձարովը, կրթութեամբն, սրտիւր եւ գործօրը՝ զարդ են միանգամայն եւ պարծանք Ազգիս, քէ ներքնոց եւ քէ օտարաց առջեւ : Իւր հաւատարիմբնութիւնը իրաճանաչ տնտեսութիւնն ու աշխոյժ գործառնութիւնները՝ շուտով Օսմանեան պետութեան վստահութիւնը գրաւեցին : Շատ անգամ պետութեան այլ եւ այլ պաշտօնները իրեն յանձնուեցան, եւ ամեն անգամ զիտցաւ իւր պատիւը ամենայն իրօք պահել եւ յաճախել : Վառօղարանի կարեւոր գործոցն ու պիտոյիցը համար առաքեցաւ ի Փարիզ, ի Լոնտոն եւ ի Պրիւսիա, եւ արդ ամենայն ճարտարութեամբ ի գործ դնելով իւր պաշտօնը՝ կը դառնայ անհաւասիկ իւր սիրելեացը գիրկը, պատուելի եւ զրուատելի յաւետ ի Պետութեանէն՝ որոյ ծառայութիւնը աջալուրջ հաւատարմութեամբ հանեց դարձեալ ի գլուխ, ըղձալի յիւրոցն՝ որոցմէ տաւնըհինգ ամսէ ի վեր կպանդխտի. եւ մեզ՝ այնչափ աւելի ցաւալի՝ որչափ որ այս տարուան մը միջոցիս մեզ ստեպ տեսութեամբք եւ մտերիմ խօսակցութեամբք առիթ ունեցեր էինք ճանցնալու. եւ յարգելու Մեծապատիւ Պայազատին ազնուական ու բարեպաշտօն ոգին, ուղիղ եւ անկեղծ սիրտը եւ ճշմարիտ ազգասիրութիւնը : Ամեն կիրակի եւ տօն օրեր՝ վարժարանիս ազգային մատրանը զարդն ու փառքն էր իւր եռանդուն աղօթասիրութեամբք. բարի օրինակ եւ գրգիռ ազգայնոց եւ աշակերտաց վարժարանիս :

Հետեւեալ յանպատրաստից գուրցուած տաղը փոքր ի շատե կյայտնէ մեր մտերիմ սերը, եւ իրմէ բաժնուելնուս զգացած անկեղծ ցաւը :

ԱՌ ԱԶՆՈՒԱԶՈՒՄ ԵՒ ՄԵՆԱՊԱՍԻՒ

Ս. ԱՌԱՔԵԼ ԷԾԵՆՏԻ Յ. Պ. ՏԱՏԵԱՆ.

ԱՓ ՅԱՓՈՅ ՎԵՐՋԻՆ ՈՂՋՈՅՆԻ.

— Ի նանիր այսօր երկինք ծիծաղին՝
 Զի՛ մեր ժրպիտս ազդեն ի դեմ ցաւագին.
 Ի զո՛ւր բախժիցս ըզմեզ խնդրե ցրել սիւք.
 Անոյ՜լ սա սիւք է որ հրաւեր քեզ շրջեն
 Հայրենեաց մարզին :

Աւանիկ հաշտ բնութիւնս առ քեւ նորափայլ,
 Անա աջող հրմայք ի ջուղ արձակեալ,
 Երբ ով Վեհագն, ի զիրկս ճն քոց սիրելեաց.
 Նոցին անձուկք ընդ քեզ եւ իղձքն ուղեկցին,
 Եւ մեր ուխտք սրբին :

Ե՛րբ, մի յարտօսր ի մեր հայիս խանդակար,
 Մեզ քող ըզցաւս, մի քեզ բաժինք ելցեն յայդ,
 Մեզ՝ որ ի քեզն անդ ըստեկամ վրասիրտ
 Ցարդ ունեաք, նըպատս յորդոր քաջալեր
 Սփոփանս ի վիշտ մեր :

ՏԷՐ Յ. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ ԲԺԻՇԿ.

Ամսոյս 7ին տեսանք տխրութեամբ մեր ազնիւ բա-
 րեկամ Տէր Յակոբ Արզումանեանին Փարիզէն մեկ-
 նիլը, որ մայրաքաղաքիս մէջ կենացը տաւնըմէկ
 տարին անցուց օգտակար գործունէութեամբ :

Նաւանդուն եւ ձեռներեց բնութեանը հետ ոգեկան
 ճիւղերով եւս զարդարուած, Տէր Արզումանեան մա-
 տաղ հասակին մէջ իսկ հասկըցաւ այն մտաւորական
 անգգայութենէն դուրս ելլելուն հարկը, յորում կըըտ-
 նուին դեռ աւանդ, մեր Արեւելեայց շատերը : Սակայն
 բարեկեցութեան հրապոյրները չորս կողմն առած՝
 ամեն բան զինքը անգործ կեանք մը անցընելու եւ
 ինքզինքը այն ամենայն զուարճութեանց տալու կյո-
 րոյին, յորս ընկղմած էն եւ կընկղմին տակաւին ազ-
 գերնուս մեծատանց որդւոց շատերը : Բայց անգործ
 կենալը ծանր էր իրեն. անօգուտ կերպով իւր օրերն
 անցնելուն վրայ կամաճէր կարմրեր. ուստի եւ իւր
 ընտանեացը սիրոյն ու գորովոյ՝ ուսման եւ կրթու-
 րեան սիրովը յաղթելով՝ 1847ին Կոստանդնուպոլսէն
 Էլա. Գաղղիա եկաւ՝ քսանըմէկ տարուան :

Հոս բոլորովին ինքզինզը ուսման տուաւ. եւ ետեւեւ
 ետեւ տերութեան առջեւ երկու քննութիւն անցուց,
Պաֆաթորիս եւ սիւսն եւ *էս շէքր* ըստած ուսումնա-
 կան բարձր աստիճաններուն վկայագիրներն ա-
 ռաւ, եւ ազգայնոց մէջ ինքն առաջիններէն մեկն
 Էղաւ որ այս վկայագրոց երկուքին եւս միանգա-
 մայն արժանանալ :

Այնուհետեւ սրտի մտօր իւր սիրելի բժշկութեան ար-

Ո՛հ, արդ թէ խորք ուանբաւ խրտոցք մեր ընդ մեջ
 Ըզմիութեան բարձցեն վայելս առ ի մենջ,
 Ո՛չ ադէ՛ նդ ծովս մըտերմութեանն եւ կապանք
 Զօղ սրբտակաւ սահեալ ազդէ անարգել
 Ելեկտրեայ գերդ թել :

Եւ ձայնն հեշտ, ձայն սիրախորժ մըտերմի
 Թէ յարձադանգս անդ նըւաղեալ կորընջի,
 Բայց չիցէ ուայլ մնջօղաւոր ինչ բարբառ.
 Զոր չըփցնէք եւ սփոփիցիմք յուսակից. —
 Ըզըրնդմունս սրբօրից :

Այ՛ո, լուիցութ մեք ցանգ ըզդոյն ձայն սրբօրի,
 Ի քոյդ անուն, ի գործս՝ համբաւ յոր դըրդի.
 Եւ մանաւանդ ի յուշ աւուրցն ըղձաւետ
 Յոր մեք ի քեզ խընդացաք, Քաջ. — եւ տըխուր
 Յուշ ճն, յայսր աւուր...

Ե՛րբ, տակայն երբ, հրեշտականունդ Առաքեալ.
 Երբ եւ ըզմերս ազնւազոյն մասն առեալ,
 Երբ, եւ զանձուկ մինչ տաս զողջոյն Հայրենեաց՝
 Յուշ քեզ զի աստ ի դոյն հալին անձկայրեաց
 Սիրտք քոց մըտերմաց :

ԽՈՐՈՒՄՈՒՆԻՆ.

21 Ապրիլ 1858.

M. LE DOCTEUR ARZUMAN.

Le 7 de ce mois nous avons eu à regretter le départ
 de Paris de notre bon ami M. Arzouman, qui avait passé
 dans cette capitale onze années employées avec activité
 et profit.

D'une nature vive et entreprenante, doué de rares
 facultés, il avait de bonne heure senti le besoin de sortir
 de cette apathie intellectuelle, malheureusement trop
 commune encore aujourd'hui en Orient. Environné des
 séductions du bien-être, tout le portait à accepter les
 charmes de l'oisiveté et à se jeter dans cette vie de
 plaisirs si chère à la plupart des jeunes gens des familles
 opulentes de notre nation. Mais l'inaction aurait été sa
 mort; et il eut rongé de trainer une existence inutile. Aussi
 l'amour des sciences et le désir de s'instruire l'em-
 portant sur la tendre affection qu'il avait pour les siens,
 en 1847, à l'âge de vingt-et-un ans, il quitta Constanti-
 nople, sa patrie, pour se rendre en France.

A peine à Paris, il s'adonna tout entier à l'étude et
 se prépara à passer successivement deux examens de-
 vant les Facultés des Lettres et des Sciences; il obtint
 les deux diplômes de bachelier ès-lettres et de bache-
 lier ès-sciences, grades que, l'un des premiers de nos
 compatriotes, il a réunis.

Il entreprit alors des études spéciales et se livra corps